

Naujienų Antroji Dalis

NO. 431

CHICAGOS LIETUVIŲ LITERATŪROS DRAUGIJOS LEIDINYS

XIV METAI

VIEŠAS PAREIŠKIMAS NUOSMUKIO TEMŲ PROGA

Šiandieną tikrai gailiuosi pasirašęs atsišaukimą dėl mūsų kultūros lygio. Ne dėl to, kad manyčiau, jog penkiasdešimt devyni mano pasirašymo kolegos suklydo, o tik dėl to, kad savo pasirašymu esu pridaręs jiems nemalonumų, nes daugelis rašiusių prieš atsišaukimą, nors ir neminėdami mano pavardės, daugiau ar mažiau grybštelėjo mano asmenį, pabraukdami man tepamąją spalvą ir mano kolegoms.

Kodėl pasirašiau? Atsakymas labai paprastas: todėl, kad atsišaukimo esmei, kurios ir po tokių ilgų diskusijų niekas neįstengė sugriauti, pritariu. O esmė, mano nuomone, yra toji, kad mes, besiblaškydami tremties keliais, esame pametę kultūrinių vertybių (kad ir netobulų) matą. Mes sumaišėme diplomuotą amatininką su nediplomuotu kūrėju ir atvirkščiai. Mes, didžiai bijodami nusikęsti svetimybų jūroje, ne kartą paaukojome tikros kultūros properšas tautiniais blizgučiais papuoštiems pseudokultūriniais niekaniekiams. Mes, patekę į mums mažiau įprastą demokratinio gyvenimo aplinką, pasijutome visi lygūs visose srityse ir užmiršome individualinį autoriteto pradą, be kurio kultūra, kaip individualinių laimėjimų suma, neklesti.

Kodėl buvau pakviestas pasirašyti, atsakymą turi kalbamojo atsišaukimo sumanytojai, kurių raštą gavęs, kad ir abejodamas dėl kai kurių jo vietų tikslumo bei redakcijos tobulumo, bet esmei pritardamas ir suprasdamas, jog suredaguoti raštą, kuris būtų visiškai priimtinas šešiasdešimčiai asmenų, išsiblaškiusių milžiniškame krašte, beveik neįmanoma, pasirašiau, manydamas, kad tuo pareiškiu savo principinę nuomonę, kurią išdėčiau šio viešo pareiškimo pastraipoje, ir kuri, kaip matomė, visiškai telpa atsišaukimo rėmuose, jeigu atmesime į šalį stilistinius ir emocinius elementus.

Tokia yra mano šešiasdešimties signatarų būryje dalyvavimo istorija. Tačiau noriu pasinaudoti šia proga ir, kiek galimybės leidžia, papasakoti atsiradimą premijuotos dainos apie Staliną, už kurią jau esu atsiėmęs atitinkamą duoklę iš hitlerinio Geštapo, dėl kurios, kai kurių spaudos darbuotojų nuomone, neturėjau teisės dalyvauti mūsų kultūriniame gyvenime, dėl kurios neprivalėjau reda-

guoti monografijos apie Mykolą Sleževičių, neturėjau rašyti straipsnių, dramos veikalių, romanų, eilėraščių, vaidinti, režisuoti... o šiuo atveju pasirašyti atsišaukimą, besisielojantį mūsų kultūros likimu.

Dauguma mano puolėjų buvo, atsišaukimo terminais kalbant, iš mūsų kultūros smukdytojų tarpo, nes ne tik kad neminėjo mano pavardės, bet ir nedrįso po savaraisniais pasirašyti savųjų, slapstydamiesi pseudonimais ir bijodami prisiimti už savo teigimus atitinkamą atsakomybę, kas prideramai charakterizuoja jų asmenybių kultūringumą. Su pagarba miniu tuos, kurie viena ar kita proga užkliuvo už mašės ir mano dainos, bet ir išdrįso pasisakyti kas esą (Laupinaitis, Kolba, Meškauskas, Strolia), ir šį viešą pareiškimą taikau jiems; be to, tikiuosi, kad mano paaiškinimai nebus visai be naudos ir tiems, kurie dabar ar ateityje norės arčiau pažinti mūsų kultūrinių padėčių pirmosios bolševikų okupacijos pradžioje.

Deja, konkurso, kuriame daina „Mes su Stalinu“ laimėjo pirmąją premiją, detalių aprašyti negaliu, nes turėčiau paliesti visą eilę asmenų, kurių dalis yra Lietuvoje, dalis Sibire, o kai kurie čia. Pirmieji ir antrieji už savo anoto pareiškimus gali susilaukti piktų represijų, o trečiųjų neatsiklausęs nenoriu minėti pavardžių. Jeigu jie ras reikalo mane pataisyti ar papildyti, atsilieps patys.

Kaip ir visi to konkurso dalyviai, kurių esama ir čia, Amerikoje, konkurse dalyvau paragintas. O ką anomis dienomis „paragininimas“ reiškė, daug aiškinti netenka, nes visų sričių žmonės tų paragininų buvo susilaukę: mūsų vyriausybė paraginta priėmė Sovietų sąjungos ultimatumą, paraginti žmonės rinkosi į liaudies seimą, paraginti ejo balsuoti, kai kurie net liaudies komisarais pasidarė paraginti, dar tebeėjusių nepriklausomos Lietuvos laikraščių redaktoriai paraginti dėjo bolševikams reikalingus straipsnius į savo katalikiškus, liaudininkiškus ar tautininkiškus laikraščius, dailininkai paraginti piešė po gaves neįjotamus bolševikinių „didvyrių“ portretus, o valdininkai paraginti dalyvavo nepabaigiamose eisenose ir mitinguose...

Zinoma, aš galėjau, kad ir (Tąsa 3 puslapyje)

DIENŲ SKEVELDROS

1.

Kas sako, kad mes, i doleri įbride, praradom dvasios kovingumą?! Ei, dažna proga mes šešėliuosna sugrūdame Saulės mūšį, ir žalgirį, ir žirgus girdom nežinomose mariose, ir žvanginam kardų rankenomis i tolimes-svetimas pilis, belsdamiesi, sakyk, tik gimę ir jau čiapat lopšy įsijungę i šventąjį žygį prieš... kitų pažiūrų tautiečius.

Čia mažytė išskarpėlė iš „Dirvos“ Nr. 66 („Ko laukia ma iš PLB-nės Seimo?“): (Cituojama kalbos netaisant.)

„Kol laisvinimo darbai apsirubežiavo veiksmiais, siekiančiais gauti užsienio reikalus tvarkančių pareigūnų palankumą, tol koalicijos palankumą, tol koalicijos su socdemokratiškais marksistais tikslingumo klausimas nebuvo aktualus. Bet paaiškėjus reikalui, viena, ruošti ateivius pasipriešinti prieš Lietuvos okupanto kultūrinės prigimties puolimus, antra, stoti i gretas kovoje prieš materialistinę filosofiją, dabar tas klausimas darosi aktualus. Tokioje plotmėje teks kovoti kartu ir prieš ateivių socdemokratiškus marksistus. Tuo tarpu tvarkymą didžiausių lėšų, kurios yra surenkamos laisvinimo reikalams, V. Bgd. palieka Al-tui, i kurį koalicijos pagrindu įeina socd. marksistai. Vadinas, pastarieji turi kontrolės priemones, kad tos lėšos nebūtų panaudotos kovai prieš materialistinę filosofiją ir jos pritaikymą“.

Galima skaityti ir iš galo i pradžią, ir minties sandaras... tas pats, atseit — joks. Tik kažkur žaruoja kovos išnaikčių laužai. Smilksta dervoj markenami belaisviams ir baudžiauninkams surišti skirti pančiai. Tamsu. Perdėm tamsu. Klystkeliai.

Kai dar kartą didžiai nuolankiai ir krikščioniško atlaidumo kupinas perskaitai šias V. Kvieskos mintis, savaime spraudžiasi paraštinė pasta-ba:

— Nesivarginki, bendro krašto ir to paties rašto žmogau!

Geriau panūsk istorijos pasiteirauti: verta ar ne, ir iš viso ar beišteks jėgų pakilti kovai prieš demokratinį socializmą?!

Laidojo socializmą vadina-masis geležinis kancleris (Bismarck), ir kancleris neužau-ga (Schuschnigg), ir carai, imperatoriai, ir Leninas-Sta-

linas, ir Hitleris, ir Mussolini, ir Franco, ir Tito, ir t.t. ir t.t. Ir kas iš jų „triūso“?!

Beje, homines historiarum ignari (istorijos nežinantieji žmonės) jau sena-sena patar-lė, ir ne be reikalo dr. J. Ba-sanavičius ją įrašė i „Aušrą“.

Ir dar vienas pridurkas. Jei V. Kvieska jau savo kryžiaus žygyje prieš Altą ir liet. socia-listus pasiekė (via Cleveland, Ohio) Chicagą, Ill., tenesuka i 1739 So. Halsted St. (kur Alto sekretariatas ir „Naujienos“), bet i 4545 West 63rd St. (kur „Draugas“ ir Liet. Knygos Klubas). Gal Tėvai Marijonai leis pasiskaityti daugelio są-moningai ar nesąmoningai pamirštą Daumantą („Parti-zanai už geležinės uždangos“). Ypač patartina įsiskai-tyti i skyrių „Sausio dvyliktos suvažiavimas“ (233 ir kt. psl.). Kęstučio apygardos vadas Vis-vydas, be kita ko, kalbėjo:

„... laisvės kovos sąjūdžio nariais priimami sąmonin-gi, dori, tautiškai susipratę lietuviai be religijos, išsila-vinimo, socialinės padėties ir lyties skirtumo, pasiryžę nežiūrėdami savo asmeni-nės gerovės, sveikatos bei pavojaus gyvybei, kovoti dėl Lietuvos laisvės ir ne-priklausomybės.“

„Šiandieninio laisvės ko-vos sąjūdžio eilėse įvairiau-siuose postuose yra daugu-mas tokių, kurie neturi jo-kio karinio patyrimo, kurie nepretenduoja, kai baigsis laisvės kovos reikalas, įsi-jungti i karines organizaci-jas. Jie šandie yra puikūs kovotojai. Jie ryt norės grįžti ten, iš kur atėjo. Ta-čiau jie nenorėtų niekada izoliuotis nuo tų šūkių ir idealų, kuriuos šiandien pa-siryžę apginti, dėl kurių iš-ėjo i žūtbūtinę kovą; jie nenorės atsižadėti to, ką šis laikas išpaudė jų širdyse ir prote. Jie ir ateityje norės būti kovotojai dėl laisvos demokratinės Lietuvos, dėl visokeriopai klestinčios mūsų tėvynės, kurioje vi-siems be išimties jauku, šviesu ir gera būtų gyventi, viešpatautų socialinis tei-singumas ir niekada dau-giau nebūtų sūnų ir posū-nių“.

2.

Perskaičiau „Gimtąją Kal-bą“ — bendrinės kalbos laik-raštį, kaip paantrašty pažy-mėta. Tai Nr. 1. Eis 4 kartus per metus. Mano ispūdis toks:

— Bičiuli, siųsk prenume-ratą (vienų vienas doleris!)! Adresas: „G. K.“ Adm. 1602 So. 48th Ct., Cicero 50, Ill.

(Tęsinys 2-me pusl.)

MAKSIMAS GORKIS ANEKDOTAS

(Tęsinys)

— Tada — leiskite atvirai išsiaiškinti, — tarė jis, lyg vėnis kaldamas. — Jūs įtariate, kad aš esu pasigviešęs jūsų turto, štai ir Konstantinas Dmitrijevičius man apie tai sakė. Jūsų apsirikimas man labai skaudus. Jūsų turtas man nereikalingas, ir aš nuo jo atsisakau. Net galiu pareikškimą parašyti, kad nepriimu palikimo, dar šiandien parašysiu ir įteiksiu jums. O pas jus gyventi atsikrausčiau tik todėl, kad jūs žmogus vienišas, ligonis ir jums nuobodu. O man žinoma, kad jūs esate geresnis už daugelį savo būdo tiesumu ir kitomis savybėmis. Gimnazijos mokytoją Bekerį jūs galėjote visai teisėtai įstumti į skurdą ir paleisti elgeta, taip pat merginas Kazimirskajas, o jūs taip nepadarėte. Dėl to jus gerbiu ir dėl to pas jus gyvenau. O daugiau — nebėgaliau! Likite sveiki!

Jakovas visiškai užkimo ir, kone pašnibždomis baigęs kalbėti, užsikosėjo, atsistojo, nuėjo durų link, pakeliui sakydamas:

— Žinoma, esu labai dėkingas, bet — gailiuos...

— Pala! — sušuko Bykovas, stipriai suverždamas virvelinę chalato juostą ir kažkodėl aukštai, ligi pečių pakėlęs jos kutus. — Pala, nesikarščiuk!

Bet Jakovas Somovas jau buvo už durų. Tada Bykovas atsistojo, ištiesė rankas, laikydamas juostos galus kaip vadeles, ir riktelėjo Kikinui:

— Gražink!

Kuprelis pašoko, ėmė suktis, pranyko.

— Sakyk tu man! — garsiai murmėjo Bykovas, nustebęs žiūrėdamas į duris, klausydamas tyliu balsu ant laiptų į aukštą. Jį nustebino ne tai, kad Jakovas išsižadėjo palikimo, bet tai, kad Jakovas žino apie Bekerį, kvailą žmogų, pakliuvusį lupikui į nagus, apie gražuolės seseris Kazimirskajas, lėbautojo tėvo bemaž į skurdą įstumtas.

— Gerbiu, pasakė! Išsiseidė. Dar visai vaikas.

— Keistuotė! — pasitiko Somovą, droviai šypsodamasis. — Ko gi tu dabar užsidegei, ka? Na, sėskis. Palikimas tau priklauso ne tik pagal mano valią, bet ir pagal įstatymą...

Stovėdamas įsitvėręs kėdės atkaltės, Jakovas tyliai, bet griežtai pasakė:

— Apie palikimą nenoriu kalbėti.

— Nejau? Atseit, nė nenori?

— Ne. Gal dar netrukus visi palikimai bus panaikinti.

— Kaip? — paklausė Bykovas, mojuodamas chalato kurtais. — Tu — sėsk!

Jo savijauta buvo nepaprasta: tur būt, taip jaučiasi alkanas elgeta, netikėtai skanų išmaldos karnį duotas.

— Tu nepyk ant ligonio! Niekas negali atimti tau palikimo. Čia — įstatymas.

Jakovas atsisėdo ir pasakė:

— Šitą įstatymą reikia panaikinti, tik vienas nelaimės jis neša.

— Na, gerai, panaikinkim, — juokais sutiko Bykovas, išžiūrėdamas į įpėdinį. Jam pasirodė, kad Jakovas nesveikas; mergiškas jo veidas sulysio, lūpos pajuodo, jis dažnai aplaizė jas, įdubusios akys paniurusios ir druznos.

— Ar tik neturi karščio?

— Ne, tarė Jakovas, gluodindamas kuodą. — Tik tai jūs nejuokaukite, — prieš turtuolius labai bruzda liaudis, ir girdėti balsų, kad reikia visą turtą atimti...

— Nebijok, — įsitikinęs nuramino Bykovas. — Nebijok, neatims.

— Aš — nebijau: aš pats už tai...

Bykovas visa krūtine, šnarpdamas atsikvėpė ir, triukšmingai iškvėpęs kartu su oru skausmą, ėmė kalbėti įsakmiai, pabrėždamas žodžius, lyg popas Fiodoras būtų pamokslą sakęs:

— Žmogus be turto — plikas kaulas, o turtas — jo kūnas, mėsa, supratat? Mėsa!

Plekštelėjęs ranka per odinę kreslo atramą, jis dar sykį pakartojo:

— Mėsa. Ir gyvena žmogus tam, kad apaugtų mėsa, kol įvyks visi jo norai. Pasaulis remiasi norų vykdymu, tam ir skirtas visas žmogaus darbas. Kas mažai nori, tas pigiai kainuoja.

— Štai visi visko ir panorą, — šypsodamasis įterpė Jakovas.

— Ko taip? Ko panorą? Tu — žodžiais netikėk, darbais tikėk. Maža panorėti, reikia padaryti. Kai visko bus daug — visiems pakaks, visi bus patenkinti.

Ir kiek begalėdamas švelniau, Bykovas pasakė sūnėnui:

— Aš — ne kvailas, suprantu: tu vis nori, kad būtų, kaip Kristus moko, paprastai, tyrai. Tiesa, kad Kristus norėjo viską lygtomis padalyti, tai juk jisai vargingame pasaulyje gyveno, o mes — turtingame gyvenam. Kristaus laikais ir žmonių nedaug tebuvo, ir mažai jie tenorėjo, o ir tai ne visiems užtekėdavo. O dabar pasidarėme gobšesni, mūsų — daugybė, ir kiekvienam — visko reikia. Atseit: dirbk, tau pyk, tausok...

Bykovą patį nustebino jo mintys, jos atsirado staiga ir nepriklausomai nuo jo valios, atėjo kaip svetimas žmogus, svetimas, bet — įdomus. Tai sujaudino jį, bet viena mintis jam pasirodė protinga, teisinga, lengvai išsprendžianti nuodėmingą gyvenimo painiavą, ir, pats į ją įsiklausydamas, pakartojo:

(Bus daugiau)

PIRKITE JAV TAUPYMO BONUS

(Atkelta iš 1-mo psl.)

Kaip laikraščio metrikoje pažymėta, redaktorius dr. P. Jonikas; red. komisija: dr. P. Jonikas, dr. A. Salys, dr. Pr. Skardžius; redakcijos talkininkai: B. Babrauskas, A. Dundulis, J. M. Laurinaitis, D. Velička.

“G. K.” yra Lietuvių Kalbos Draugijos organas, leidžiamas JAV LB Kultūros Fondo.

“G. K.” Nr. 1 turinį sudaro šie str.: Naują darbo barą pradėdant; “Gimtąją Kalbą” išleidžiant; Meilė (J. Ignatonis); Iš kō mokytiš gimtosios kalbos (L. Dambriūnas); Liet. Kalbos D-ja (A. Dundulis); Lietuviškų techninių terminų žodynas (inž. V. Vintartas); Lituanistinių mokyklų vaidmuo (D. Velička); Apie liet. kalbos išlaikymą (G. Gedvilas); Žiupsneliai (P. Orintaitė); Teisnus ir veiksnus (Pr. Skardžius). Be to, Klausimų krautėlė, Recenzijos (B. Sruogos “Dievų miško”) ir Kronika.

Nuoširdus patarimas:

— Nesigailėsite paskaite!

Vietoj recenzijos čia paduodu keletą minčių apie gimtąją kalbą (surankiota iš iv. spaudinių):

“Mūsų Kelyje” Pr. Skardžius rašė:

“Nustoję rūpintis savo kalbos tobulėjimu ir jos ugdymu, mes nustojame branginti ir tuos saitus, kurie mus amžiams yra draugėn sieję ir laidavę mūsų tautybę, o svarbiausia mes išsižadame pačios žymiausios tautinės priemonės, kuria mes tarpusavyje susijame, bet ir visai mūsų dvasiai, mūsų jausmams ir mintims reikšti”.

Prof. A. Salys 1937 m. “N. Romuvoj” rašė:

“Kalba pati viena negyvena, nėra organizmas, bet tik jo funkcija. Vadinasi, kalba glaudžiai susijusi su visuomene, yra tos visuomenės dvasios dėmuo.

“Kalbos yra tautiškos ne tuo ar kitu garsu ar žodžiu,

gramatine lytimi, bet tik visu savo vidiniu mąstomųjų turiniu. Ir jeigu mūsų kalba tautiška, o ne šaltas bedvasis įrankis, tai mes visi turime jai ir priedermių, lygiai taip pat, kaip ir visose tautinės kultūros srityse. Kiekvieno mūsų duoklė kalbai skirtinga, nes kiekvienas skirtingą darbą dirbame, kitkuo verčiamės”.

Dr. P. Jonikas “Gimtojo žodžio baruose” pastebi:

“Kalba yra vienas iš pačių svarbiausių tautybės dėmenų. Dėl to ir rūpinimasis mūsų bendrinės kalbos kultūra, jos raiškingumu, tikslingumu, taisyklingumu, grynumu yra svarbus ir šiandieninėmis, gal tiesiai — ypač šiandieninėmis, aplinkybėmis”.

“Gimtosios Kalbos” reikalingumas ypač išryškėja, kai vartai tremties periodinę ir neperiodinę spaudą. Su mažomis išimtimis mūsų rašytojai ir žurnalistai jau yra primirę (!) tėvų kalbą, kas kartas mažiau žodinti. Anapus geležinės uždangos žydų kilmės rašytojas Mykolas Sluckis lietuvių kalbą yra išstobulinęs iki negirdėto meistriškumo. Manding, galėsime lenktyniauti su lenkais, kurių poetinę kalbą iki stebėtino grožio iškėlė irgi žydas (Julian Tuwim). O mes, kurie šiaipus geležinės uždangos tariamės visokeriopie ambasadoriai būsią?! Kas nesitobulina gimtojoje kalboje, kas nebudi ties jos kultūra ir pažanga, tegu išgilina į šiuos kalbininko prof. K. Būgos didžiai pravardčius žodžius:

“Mano kalboje tegu niekas neieško tobulumo, gražumo ir sklandumo, nes čia viso to neras. Kalbos aš dar tobulai nemoku, stengiuos pramokti. Duok Dieve, kad nors senatvėje išmokčiau! Manau nebūsiat man gėdos, kad mokydamos dar neišmokau, nes gėda tėra tik tam, kuris nemokėdamas ir nesimokydamas tariasi mokąs”.

J. Cicėnas

PIRKITE JAV TAUPYMO BONUS

\$500 iki \$1,500 nuolaidos naujiems 1958 m. automobiliams

1958 Chrysler - Plymouth - Imperial

Daugybė gerų visų išdirbysčių vartotų automobilių.

Galima nupirkti be pinigų išsimokėjimais.

BALZEKAS MOTOR SALES, INC.

U WILL LIKE US

CHRYSLER - PLYMOUTH - IMPERIAL

SALES and SERVICE

4030 Archer Avenue

Chicago, Illinois

Lietuvių didžiausia ir patikimiausia automobilių prekyba.

2 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, SEPT. 13, 1958

Gaudžia trimitai

Populiariausias lietuviškų maršų kompozitorius Bronius Jonušas paruošė išleidimui Hi-Fi Long Play plokštelėje dešimtį savo geriausių lietuviškų maršų, būtent:

1. Gaudžia trimitai,
2. Ramovėnai žengia,
3. Tai ne miškas šlama,
4. Šeriau žirgelį,
5. Ei, paauli (pagal A. Vagnagaicio melodiją),
6. Leiskit į tėvynę,
7. Kur bakužė samanota,
8. Plaukia sau laivelis,
9. Nedėlios ryteli,
10. Parado maršas.

Pirmieji keturi maršai yra premijuoti.

Plokštelė, kurioje telpa visi 10 maršų, leidžiama Vokietijoje, kur visą reikalą jau paruošė LB Vokietijos Krašto Tarybos kultūros reikalų vedėjas komp. Valteris Banaitis. Maršams įgroti ir orkestrui iš 36 vyrų diriguoti spalio mėnesį ten išvažiuoja pats Br. Jonušas. Sutarta, kad bus reikalinga dviejų orkestro sesių, kurių kiekviena kaštuos po \$400, viso \$800. Chicagoje lėšų prenumeratoros keliu ir aukomis jau surinkta arti \$1,200 ir dėl likusios dalies būrelis talkininkų, ypač iš Chicagos Vyrų Choro ir Dainavos ansamblio nuosirdžiai dirba. Viso dešimties maršų plokštelei 1,000 egz. išleisti Vokietijoje kainuos \$3,200. Atrodo, kad orkestro išlaidas žada išgalėti padengti Vokietijos LB Taryba, tad jau apie pusę išlaidų būtų sukelta. Plokštelės kaina nustatyta \$5, gi užsisakę po 2 egz. įrašomi plokštelės voke į rėmėjų sąrašą.

Tą 1,000 plokštelių autorių p. Jonušas planuoja taip padalinti: 200 egz. skirti Vokietijos lietuviams, 300 egz. prenumeratoriams ir 500 pardavimui, iš kurio būtų padengta visos išlaidos. Kompozitoriui jokio honoraro nenumatyta, nebent jei pavyks išparduoti visus egzempliorius.

— Albumą „Lietuvos Istorija paveiksluose“ autorius Vilainis-Šidlauskas, pasirodo, išsijuosęs baigia spausdinti. Dalį jau atspausdinto albumo, nuo 23 iki 45 paveikslų, pradedant Lietuvos valstybės įkūrėju Mindaugu, baigiant A. Galdiko „Vytautas Didysis paleidžia karo belaisvius“, leidejas buvo užnešęs parodyti. Didelio formato labai gero storo popieriaus albumas atrodo solidžiai. Plačiau bus galima pasakyti, kai visas pasirodys.

DUSULYS

GREITA, EFEKTINGA PAGALBA kenčiantiems nuo dusulio. Greitai pagelbsti nuo baisaus kosėjimo ir kokauso, smaugiančio kentėjimo. Pirmas pabandymas suteiks jums palengvinimą, kurio taip trokštate. Abiem vaikams ir suaugusiems. Šis naujas, moksliškas gydymo būdas teikia palaimą dusulio kankiniams. Rašykite neatidėliodami, paduodami savo vardą, adresą ir telefono numerį, jeigu galima.

PAUL'S LABORATORY

Box 692 Chicago 90, Ill.
telephone GRaceland 7-0435

(Atkelta iš 1-mo psl.)

paragintas, tame konkurse visai nedalyvauti arba atsisakyti dainoje minėti Stalino vardą, kurio pirmoje premijuotos dainos redakcijoje ir nebuvo. Tačiau šitokie atsisakymai reikalauja iš asmens mažesnio ar didesnio heroizmo, o aš tokiu neapsigimiau. Ir šiandieną kaltinti mane dėl to, kad anomis tautai tragiškomis dienomis nebuvau herojus, būtų lyg truputuką perskaudu. Tuo labiau, kad ir tie, kuriems ex officio reikėjo būti herojais, kaip mūsų ano meto vyriausybė ar kariuomenė, to heroizmo neparodė. Be to, labai abejoju, ar ir mano kaltintojai, okupacijų metais ėję partorgų, prokurorų ir kitokias pareigas, bent kokiais herojiniais žygdarbiais pasireiškė. Herojumi norėčiau vadinti tą bolševikinį liaudies komisarą, kuris, bėgant visam aukštajam sovietų völdžios aparatui iš Lietuvos, neįstengė atsiskirti su savo tėvyne, nuo Zarasų pasuko atgal ir buvo čia pat lydėjusio enkavedisto nušautas.

Kaip pradžioje esu minėjęs, kad galėtume susidaryti įmonai teisingą vaizdą apie mūsų kultūrininkų padėtį anais laikais, šia proga dar noriu atitaisyti p. Strolios straipsnyje (š. m. „Draugas“ rugpiūčio mėn. 30 d.) abejotini patikimą teigimą. Ponas Strolia sako: „Ši gabaliuką gerai prisimenu, nes eilėraštis buvo išsiuntinėtas muzikams parašyti konkursui muziką“. Būtų buvę gana normalūs metodai, jeigu tai būtų buvę taip. Tačiau okupantai tuomet tokiais visam kultūringam pasauliui būdingais metodais nesivadovavo. Jeigu jie pasiuntė dainos tekstą muzikui, tai ir pridėjo konkretų paraginimą tame konkurse dalyvauti. Mes turime čia pat, Amerikoje, dainos „Mes su Stalinu“ muzikos pirmosios premijos laimėtoją ir, esant reikalui, jis galėtų papasakoti, kokiais būdais bei priemonėmis jis buvo paragintas tame konkurse dalyvauti ir laimėti pirmąją premiją. Gi p. Strolia nesisako dalyvavęs tame konkurse, tad man ir nesuprantama, kodėl jis to atsiųsto teksto nenumetė į šiukšlių dėžę, o išmoko jį taip gerai, kad net po aštuoniolikos metų atsimeina žodis į žodį.

Tiek ir tenorėjau šia proga. Pabaigai tik norėčiau dar pridėti, kad mums reikėtų žiūrėti esmės, pačių kultūrinių vertybių, o ne jų gamintojų, nes kultūros istorija žino labai daug asmenybių, kurios moraliniu požiūriu buvo gana abejotinos vertės, bet sukūrė tokius gigantiškus kultūros laimėjimus, kuriais didžiujasi ir žavisi ne tik atskiros tautos, bet ir visos pasaulis. Juk ar mane ar kitą kurį dar labiau išplūdus ar suniekinus, mūsų kultūra nepakils nei truputėlio. Ne tik paskiri asmenys, bet ir mūsų politinės partijos bei visuomeniniai su-

sigrupavimai per daug eikvojame energijos pračities sąskaitoms suvedinėti. Ar nebūtų racionaliau tą energiją sunaudoti kuriamajam darbui, kurio neaprepiamai plačiuose dirvumose išsitemksime visi?

Antanas Rūkas

Nėra nei patriotiškojo meno, nei patriotiškojo mokslo.

Goethe

Yra gėda nemokėti savo kalbos ir nepažinti savos literatūros! Norėdami daugiau susipažinti su senąja mūsų literatūra, neatidėliodami išigykite prof. Vaclovo Biržiškos „Senųjų Lietuviškų Knygų Istoriją“. Knygos kaina: kietais viršeliais \$3.00, minkštais \$2.00.

Užsakymus adresuokite:

NAUJIENOS.

1739 S. Halsted Street,
Chicago 8, Ill.

SKOLINKIŠ STANDARD

UŽ

ŽEMESNĮ NUOŠIMTĮ

TAUPLYK PAS

STANDARD—

Stipriausioji Chicagos Bendrovė

Turtas \$60,000,000.00

Atsargos Fondas 5,700,000.00

Chartered and Supervised by the
U. S. Government

JUSTIN MACKIEWICH, Prez.

STANDARD FEDERAL SAVINGS

AND LOAN ASSOCIATION
OF CHICAGO

4192 ARCHER AVE., CHICAGO 32
PHONE: Virginia 7-1141

ČIA VALANDOS: Kasdien, įskaitant šeštad. nuo 9 val. ryto iki 4 val. po pietų. Ketvirtadieniais nuo 9 val. ryto iki 8 val. vak. Trečiadieniais visai neįdaroma.

ATVYKITE IR ĮSITIKINKITE

Mūsų kainos mažesnės
negu kitur!

Pasirinkite medžiagas tiesiai iš
ritinio ir jums nukirps tiek kiek yra
reikalinga vienai eilutei arba kelioms.

Didžiausias pasirinkimas visai
šeimai, mažiems ir dideliems!

Toliau gyvenantieji gali gauti medžiagų
pavyzdžius, ir jiems pasiūsiame to-
kias medžiagas, kokių jie pageidauja
C. O. D.

DIDŽIAUSIAS MEDŽIAGŲ
PASIRINKIMAS URMO
PREKYBOS APYLINKĖJE

• SILKAS • VILNONĖS VIETOS IR ANGLIŠKOS MEDŽIAGOS,
• VELVET, • MEDVILNĖ, LININĖ IR LANGAMS UŽUOLAUDŲ
VISOKIŲ RŪŠIŲ MEDŽIAGA.

Darbo valandos: Kasdien nuo 8:30 val. ryto iki 6 val. vak.;
Pirmadienį iki 7 val. vak.; Šeštad. nuo 8:30 val. ryto iki 5 v. v.

HENRY S. FRAERMAN

215 WEST JACKSON at WELLS Tel. WEBster 9-4187

MŪSŲ ŽINGSNIAI

Leidžia Santara ir Samb! Šviesa Chicagoje.
REDAGUOJA: J. Eglė Zabarauskaitė ir Rita Kavolienė.
MEDŽIAGĄ SIŪSTI: 7018 So. Rockwell Street, Chicago, Illinois.

I METAI

NR. 17

Santariečių kartos

Santariečių "steigėjų" kartai būdingas buvo *ideologinis* rūpestis. Ne visi iš "steigėjų" buvo ideologai, ir ne kiekvienas mokėjo įvertinti ideologijos reikšmę istorinėse transformacijose bei grupių testinimo užtikrinime. Bet "steigėjams" giliai rūpėjo savo vidinio pasaulio sąrangos išsidirbimas. Ideologija turėjo padėti šią sąrangą suformuoti; ji turėjo būti vadovu gyvenimui ir veiklai.

"Steigėjai" dar turėjo europinės perspektyvos pakitimą į amerikietiškąją pergyvenimą, ir iš šio pergyvenimo jiems plaukė vienoje ar kitoje perspektyvoje siūlomųjų vertybių reliatyvumas. Atsidūrę tarp dviejų perspektyvų, "steigėjai" jautėsi laisvi abiejų atžvilgiu. Nei viena nebuvė sustingusi į savaime suprantamąją. Bet pačioje laisvėje glūdi reikalavimas, kad žmogus jos keliamą problemą išspręstų savo paties, ji įpareigojančiu ir kitų neprievartinčiu, apsisprendimu. Iš šio asmeninio apsisprendimo pagrindų ieškojimo išplaukė ideologinis rūpestis. Liberalumas — šia prasme, — ne liberalizmas su visomis savo istorinėmis išraiškomis — tapo esmišku.

"Dabartinė karta" — jaunesnieji santariečiai, — atrodo, nebeturi šio abejotinumų pergyvenimo. Amerikietiškoji perspektyva — savaime suprantama; problemos, su kuriomis jie susiduria, plaukia nebe iš perspektyvų susikirtimo, bet glūdi pačioje amerikietiškoje perspektyvoje, kaip specifinės jos problemos. Nebe laisvė, atsiskleidžianti abejotinoje situacijoje ir reikalaujanti asmeninio išpareigojimo, — bet *priklausomybės problema* mechanizuotoje civilizacijoje, kurioje ir žmogiški santykiai įgyja formalų biurokratinį pobūdį. Nebe abejojimas vertybėmis, išplaukias iš jų prieštaravimo skirtingose sistemose, bet pritaikymas vienai sistemai, turinčiai sau būdingų keblumų. Nebe ideologinis, o *socialinis* rūpestis. Nebe prasmės, o žmogiškosios šilumos ieškojimas.

Tuo nenoriu pasakyti, kad "dabartinė karta" nebesirūpina ideologinėmis problemomis. Kur tik esu lankęs santariečius, — visur susidūriau su prašymais "išaiškinti Santaros ideologiją" ir interesuotomis, nuosirdžiomis diskusijomis. Bet ideologija "dabartinės kartos" priimama pasy-

viai: ji atplaukia iš šalies, iš mistiškų ir neprieinamų šaltinių, arba ji palieka nuošaly. *Nebėra iniciatyvos patiems ją rūpintis*, skaityti knygas, galvoti, konstruoti formulacijas, jas išbandyti praktikoje ir, galbūt, koreguoti. Nėra ir noro dėl idėjų kovoti. Bet užtat ir pačiuose jauniausiuose užtenka *iniciatyvos išskyloms, žemos stovykloms, pasilinksminimams*.

Ir gerai, kad užtenka! Čia jaunesnieji, iš tiesų, papildo "steigėjų" kartą, kuri visuomet jausdavosi nejaukiai, kai reikėdavo organizuoti pasilinksminimus... ir tuo būdu šio svarbaus jaunatviško veikimo lauko vos neatidavė kitoms, tuo tikslu ir išsiperėjusioms organizacijoms. "Ideologinė karta", savo ruožtu, turėtų papildyti socialinį dabartinės rūpestį, perduodama jai — reikia tikėtis — apibrandintus savo intelektualinio rūpesčio vaisius. (Perdaug dar improvizacijos! Per mažą studijų, prieš kalbant!)

Tačiau pagrindinis ryšys, jungias Santaroje ideologinę ir socialinę kartą, yra *praktiškumas*. Visa organizacija kreipiasi į praktiškų, bendruomenei naudingų darbų vykdymą, juos laikydama savo pagrindiniu uždaviniu. Ne santarietis, kas nenori būti naudingas. Šiuose rėmuose, bet ne šalia jų, ideologija tampa filisterių rūpestis — ją dar reikia suformuluoti, ir tai reikalauja patirties bei subrandimo, o socialinis veikimas — studentų specialybė: jie turėtų geriau, kaip filisteriai, mokėti džiaugtis draugėje, idomiais nesugadintos vaizduotės eksperimentais nugalėdami kasdienybę.

Filisteriams reikia susikaupinti intelektualiniame rūpesty, o studentams išbandyti savo vaizduotę socialinėje srityje. Darbai priklauso visiems, juose susitiks ir jauni, ir jauniausieji.

V.K.

REDWOOD STUDIO

- Vestuvėms
- Suėjimams
- Šeimos portretams
- Įvairioms progoms

Kviečiame visus mūsų lietuvių draugus atvykti ir su mumis susipažinti.
KALBAME LIETUVIŠKAI.

JOE BARNASH, Prop.

REDWOOD STUDIO

1901 W. 51st St. WA 5-5900

4 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
— SATURDAY, SEPT. 13, 1958

UNION 6-9206

7643 HARDING AVENUE

MIAMI BEACH 41, FLORIDA

BLOKAS NUO PAJURIO

Sophie ir Bernice Welicka

K. J. MACKE & COMPANY

1924 m. Kazio Mačiuko įsteigta Apdraudos Agentūra

2549 West 71st Street, Chicago, Ill.

Tel.: PROspect 6-3140

Tvirtyje apdraudos istaigoje apdraudžiam namus, baldus, prekes, krautuvų langus, tavernas, automobilius ir kitus įvairius vertingus daiktus; apdraudžiam namų savininkų atsakomybę, gyvybę ir asmenišką atsakomybę. Reikalui esant, apdraudos mokesčius galėtume paskirstyti net 7 mėnesiams. Kviečiame pasinaudoti mūsų ilgų metų patyrimu ir apdraudos reikalais mielai teikiama patarimais.

AMERIKOS LIETUVIAI IR ANGLIŠKŲJŲ SKOLINIŲ ŽODYNAS

Knyga, kurios visi laukė, bet labiausiai tai Valparaiso universiteto ir kitų universitetų bei kolegijų buvusieji lietuviai studentai. Ji yra pirmoji knyga, kurioje plačiai aprašomos aukštosios mokyklos, lankytos senosios Amerikos lietuvių inteligentijos; aprašomi ir veikusieji tose mokyklose lietuvių kalbos kursai; aprašoma ir pati inteligentija. Be to, daug pasakyta apie tuometinės lietuvių spaudos kalbą, apie privatinės ir parapinės mokyklas, kuriose buvo dėstoma lietuvių kalba. Antroje knygos dalyje eina *Angliškųjų skolinių žodynas*, kuriame daug duodama gyvosios kalbos pavyzdžių, labai aiškiai atskleidžiančių šnekamąją Amerikos lietuvių kalbą. Knyga didelio formato, 366 puslapių, kietais viršeliais, gerame popieriuje, kaina tik \$5.00. Rašykite:

DR. ALG. MARGERIS, 3325 So. Halsted St., Chicago 8, Ill.

MARSHALL SAVINGS earn Highest dividend

HENRY J. MORAVEC, President

N. W. CORNER HARLEM and OGDEN AVE.
RIVERSIDE, ILLINOIS

Riverside 7-8111

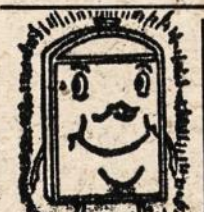
SEND US YOUR SAVE-BY-MAIL KIT

Name
Address
City

AUTOMOBILIŲ TAISYMAS IR GAZOLINO STOTIS

Lyginimas, dažymas, taisomi ir reguliuojami (tune-up) motorai, stabdžiai, transmisijos ir t. t. Alyva, baterijos ir padangos. RADIATORIAI, GENERATORIAI IR VISA ELEKTROS SISTEMA.

Pas mane pirkti duslintuvai įdedami veltui

Sutaisome radiatorius

TRANSMISSIONS
Sutvarkome transmisijas

STARTERS
Įdedame starterius

Įdedame ir sutaisome visas sugedusias Jūsų automobilio dalis

Darbas atliekamas patyrusių mechanikų

Išmetimo vamzdžiai įdedami veltui, jei perkamas duslintuvas.

M. ČESAS

1934 West 59th Street

Tel.: GR 6-9136

Dirbtuvė atidaryta nuo 8 val. ryto iki 8 val. vak. Sekmad. uždaryta.

NELAUKITE - RYTOJ GALI BŪTI PERVELU!

Jei norite užsitikrinti nuo ugnies namus, baldus, automobilius, ar šlaip ką apdrausti, reikalaukite agento, arba brokerio, kad jis parūpintų jums polisą per mūsų kompaniją. Nelaimei ištikus, neturėsite jokių nemalonumų.

"Mes esame pirmaklasiai nariai Chicago Board of Underwriters"

O'MALLEY & McKAY, Inc.

222 WEST ADAMS STREET

KAMBARYS 1043

Telefonas: Central 6-5208

Generaliai Agentai šių Kompanijų:

COLUMBIA INSURANCE COMPANY
PEARL ASSURANCE COMPANY
LUMBERMEN'S INSURANCE COMPANY
MASSACHUSETTS FIRE & MARINE INSURANCE CO.
MICHIGAN FIRE & MARINE INSURANCE COMPANY
AMERICAN AUTOMOBILE INSURANCE CO.
MASSACHUSETTS BONDING & INSURANCE CO.

VAŽIUOSIME Į ALIASKĄ

DEJA, NEBE ŠIAIS METAIS

Naujoji valstybė atsineša labai didelį krautį

Dukart didesnė už Texas, keturiasdešimt devintoji valstybė Aliaska ne tik pratęsia JAV ribas iki pat Arktikos vandenyno, bet ir prisideda į uniją savo nepaprastai gausingu, įvairiu ir turtingu kraučiu.

Aliaska yra originali ir geografiškai. Ji turi du ilgus "kotas", vietinių žmonių vadinamus "panhandles" arba keptuvės kotas. Tai yra siauri ilgi žemės iškyšuliai, vienas siekias 1,500 mylių ilgumo, į pietvakarius susiliejęs su Aleutų salų grandine, nebetoli nuo Sibiro pusiasalio Kamčatos.

Antrasis "kotas" yra siaura sausžemio ir salų salelių juosta, nusitęsianti per 1,000 mylių į pietryčius išilgai Kanados Britų Kolumbijos krantus.

1000 mylių 'keptuvės kotas'

Šio pietrytinio "keptuvės koto" smaigalis yra dar per 500 mylių atstu nuo Washingtono valstybės. Aliaskos patstoliausias miestas rytuose, Ketchikan, esąs tame "kote", yra per 500 mylių arčiau prie Oriento, negu bet kuri kita JAV vieta.

Šiaurėje skalaujama Arktikos ledinio vandenyno, Aliaska tebeturi labai daug ledų galdynės palikimo. Daugelis Aliaskos ledynų primena nebe tik Arktiką, bet tikrą Antarktiką.

Vienas įdomiausių gamtos stebuklų yra George Lake, kurio ištaką laiko užgulus Knik ledynas, vos per 45 mylias nuo didžiausiojo Aliaskos miesto Anchorage.

Kas pavasarį ir vasarą to ežero įdubimas naujai prisipildo vandeniu iki pačių briaunų, kai tik pradeda tirpti sniegas ir ledynai. Atšildamas ežero vanduo kas vasarą pratirpdo gilią vagą per 250 pėdų ledyną ir dideliu kriokliu verčiasi Knik. dauba apačion. Tas ežeras kas vasarą visiškai išteka ir kasmet vėl prisipildo.

10,000 dūmų slėnis

Temperatūros žiemos metu Aliaskos vidury nukrinta iki 70° žemiau nulio, o vasarą pakyla iki 100 laipsnių aukščiau nulio, pagal Fahrenheitą. Ketchikan mieste, pietiniame A. gale, švelni metinė temperatūra vidutiniškai yra 45° ir labai retai tenukrinta iki nulio. Be to, toliau į šiaurę Aliaskoj saulė žiemos metu leidžiasi 12 valandą dienos, o vasaros metu visai nebe nusileidžia.

Lietaus kritulių Aliaska turi normaliai nuo 10 iki 15 colių per metus, o kai kuriose vietose nuo 6 iki 8 colių. Tačiau pietrytiniame pakrašty, kur oras daugiausia apsiniaukęs ir miglėtas, lietaus per metus iškrinta iki 150 colių! Žmonės čia juokiasi, kad lie-

tų jie matuoja nebe pėdomis, bet fatomais.

Aliaskos gamtovaizdžiuose ledai maišosi su ugnimi. Milžiniškame Katmai nacionaliniame parke yra Dešimties Tūkstančių Dūmų slėnis, kuriame vis dar teberūksta iš daugybės plyšių kadaise buvusio galingo ugniakalnio liekanos.

Aliaskai tetrūksta žmonių

Aukščiausias Aliaskos kalnas yra McKinley, 20,320 pėdų aukščio. Jis yra vidury kitto didžiulio nacionalinio parko su daugiau kaip 3,000 ketvirtinių mylių girių, ežerų ir kalnynų, kur laisvai tebegyvena šiaurės briedžiai (caribou), kalnų ožiai, meškos, vilkai, elniai ir daug kitokių laukinių žvėrių.

Aliaska yra neapsakomai turtinga žuvimi, giriomis, kailiais, alyva ir mineralais, kurie dar vos tepradėti tirti. Viena, ko šis milžiniškas ir žavingas kraštas labai mažai teturi, tai žmonių, — viso vos 213,000, įskaitant ir kariuomenės personalą, ir eskimus, ir indėnus, ir aleutus. Tačiau ir žmonės čia sparčiai daugėja. Nuo 1940 metų Aliaskoje jų padaugėjo trigubai.

Kaip nuvykti automobiliu?

Kelionė į Aliaską automobiliu yra gana varginanti, bet už tai atsilygina nepamirštamais įspūdžiais, praneša Chicago Motor Club.

Nuo JAV pasienio iki Fairbanks, Aliaskoje, yra 2,350 mylių kelio. Normaliai tam keliui reikia 8 dienų, skaitant nuo Great Falls Montanoje arba nuo Seattle Washingtono iki Fairbanks miesto.

Aliaskos plentas eina daugiausia per negyvenamus plotus, kur dar visai neseniai važiuodavo tik šunų traukiamomis rogėmis arba skrisdavo lėktuvais, o vasaros metu — plaukdavo upėmis ir pakraščiais vandenynu, valtimis ir laivais.

Pakelėmis vienintelės žmonių gyvenamos vietos yra kurne-kur kokia gazolino stotis arba mainų prekybos punktas. Išvažiuojant į Aliaską automobiliu reikia apsirūpinti priemonėmis apsaugoti daiktus ir automobilio dalis nuo dulkių, o save ypatingai nuo uodų ir muselių.

Važiavimo į Aliaską sezonas yra nuo birželio iki rugsėjo mėn.

J. Pr.

PETRO ŠIRVOKO NUOTYKIAI

Vienas aukštą mokslą lankęs žmogus, Bostono sielogonis, atsiuntė Petriui Širvokui laišką, patardamas jam susipažinti su Betinos Baxter stebuklais. Šis štukorius, matyt, nežino, kad Petras Širvokas savo knygoje yra aprašęs daugiau stebuklų ir su juo nutikusį įvairiausių nuotykių, negu bet kurios panos knygoje galėtų būti suminėta. Švaisto knyga apie Petro Širvoko stebuklus ir nuotykius bus pasiųsta, kai du doleriai ateis tokiu adresu: **NAUJIENOS, 1739 S. Halsted Street, Chicago 8, Illinois.**

PASIMATYKIT SU STANLEY LITVINU

APIE SAVO NAMO INSULIACIJOS PROBLEMAS.

Dabar yra laikas tinkamai įrengti savo namą vasarai ir žiemai.

Mes turime išdirbtą reputaciją pilno pasirinkimo A-1 rūšies stako lentų ir namams materiolių.

CARR-MOODY LUMBER COMPANY

3039 SO. HALSTED STREET

Tel.: VICTORY 2-1272

STANLEY LITVINAS, Mgr. — LIETUVIAI SALESMONAL

BUDRIK'S

SUPER FURNITURE MART

3241 So. Halsted Street

DIDELĖ NUOLAIDA UŽ BALDUS,

įrengimus, Jewelry — lengvais išmokėjimais

2 gabalų Seklyčios baldai, buvo \$175	Dabar	\$98.00
3 gabalų Sectional Parlor baldai, \$375	Dabar	\$199.00
2 gabalų Pullman Parlor Suite \$375	Dabar	\$199.00
3 gabalų Miegamojo kambario baldai \$200	Dabar	\$98.00
4 gab. Miegamojo Suite \$299	Dabar	\$165.00
5 gabalų Dinette Set \$78.00	Dabar	\$38.00
7 gabalų Dinette Set \$125.00	Dabar	\$68.00
7 gab. Valgomojo kamb. baldai \$225.00	Dabar	\$112.00
Sealy, Simmons Innerspring Matracai		\$21.00
Studio Couch miegoti 2 buvo \$98.	Dabar	\$48.00
Hollywood lova buvo \$98.00	Dabar	\$48.00
9x12 Kaurai vien vilnų, buvo \$88.00	Dabar	\$48.00

3 kambarių baldų įrengimas:

5 gabalų Miegamasis, 2 kab. Seklyčios įrengimai		
5 gab. Dinette Set, Gazo Pečius, Refrigeratorius		
T. V., 1x12 Kauras, Linoleumas. Buvo \$445.00,		
Dabar už viską tik		\$298.00
HI. FI. Automatiškas Radio ir Fonografas		
Buvo \$78.00	Dabar	\$39.00
Radio su elektrikinį laikrodžiu		\$15.00
Mažas Stalo Radio numazinta kaina		\$10.00
Tape Recorder. Buvo \$159.00	Dabar	\$78.00
Televizijos Setas 21 ir 24, nupiginta		\$78.00
Philco, Zenith, ARC T. V. nupiginta		\$138.00
Frigidaire F. S. 101. Buvo \$339.00	Dabar	\$199.00
Gen. Electric Automatiški Pečiai. Modelis 304P		
Buvo \$399.00	Dabar	\$220.00
G. E. Automatiški Filter-Flo Skalbiamos mašinos		
Buvo \$349.00	Dabar	\$188.00
G. E. Automatiškas džiovintuvas. Modelis 620.		
Buvo \$239.00	Dabar	\$128.00
G. E. Automatiškas Indų Plovėjas "Mobile Maid"		
Buvo \$249.00	Dabar	\$129.00
Dideli Anglimis kūr. šildytuvai. Buvo \$169.00	Dabar	\$99.00
Gasos šildytuvai Moores, Siegler, Martin. Visokio didumo.		

Nuolaida mainant.

Elektrikiniai katilai, kiekvienas po	\$7.00
Automatiški duonos gruzdintuvai (toasters)	\$7.00
Hoover Vacuum Cleaners. Buvo \$39.00	Dabar \$19.00

JOS. F. BUDRIK FURNITURE, INC.

3241 So. Halsted Street

Atdara sekmadienį nuo 10 ryto iki 5 val. po pietų.
Atdara pirmadienį ir ketvirtadienį vakarais tiki 9:30 valandos

Dėl televizijos pataisymo Telefonas CALUMET 5-7237.

Budriko nauja antra radijo programa sekmadienį 2:15 po pietų iki 3 v.
Radijo programa ketvirtadieniais 6 val. vak. iki 6:30. iš stoties WHFC 1450 kilocycles.

GARSINKITĖS NAUJIENOSE

5 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, SEPT. 13, 1958

Padėkos žodis pirmąją kultūros premiją paskyrus Lietuvių Enciklopedijai

Juozo Kapočiaus leidžiamos Lietuvių Enciklopedijos redaktorių vardu nuoširdžiai tariau dėkui už enciklopedijos darbo atžymėjimą JAV LB Kultūros Fondo premija, skiriama pirmą kartą. Dėkui premijos mėcenatui Ohio Lietuvių Gydytojų Draugijai. Dėkui Jury Komisijai, enciklopediją išskyrusiai šio mėto "reikšmingiausiu išėjimo laimėjimu, su kuriuo negali lygintis kiti".

Buvo ir daugiau reikšmingų kultūrinių laimėjimų, kurie šį kartą negalėjo būti atžymėti tesant vienai premijai. Tačiau viliusi, kad Ohio gydytojų kilnus pavyzdys neliks be aidų ir ateityje. 1956 m. Čikagoj įvykęs kultūros kongresas apeliavo į mėcenatines korporacijas nelikti šalia kovos už mūsų tautinę gyvybę. Ohio gydytojai atsiliopė į šį apeliavimą, savo pavyzdžiu apeliuodami ir į kitus. Iš tiesų, nebeturint savos valstybės globos, vėl sąlygos yra tokios, kad viską turime susikurti bei išlaikyti savo pačių rankomis ir savo pačių aukomis. Daug darbų laukia paramos: kol nebus tie darbai atliekami, tol ir pati Lietuvių Bendruomenė neatliks savo paskirties. Daug darbų šaukšis atžymimi. Ši kultūros premija yra pirmoji, bet, tikrai, ne paskutinioji. Juk, gydytojų yra ne tik Ohio valstybėje. Juk, be gydytojų, yra ir inžinierių, ir kunigų, ir prekybininkų, ir kitų būsimų mėcenatų. Iš anksto mintyje džiaugiuosi visais būsimais šios premijos laureatais.

Premija atžymėjame LE darbe redaktoriai vaidiname tik kuklų vaidmenį. Enciklopediją leidžia J. Kapočius: jis yra enciklopedijos širdis, įžiebusi enciklopediją ir palaikanti jos gyvybę. Jo drąsi, bet reali fantazija sužėrėjo enciklopedijos mintimi čia, išėjimoje, kur šis sumanymas iš karto atrodė utopija. Leidėjo besąlyginis atsidėjimas savo užsimojimui yra ta paslaptis, kuri enciklopedijos mintį pavertė fikrove. Utopija atrodė, kad galėtų šiam žygiui parama ateiti tiek prenumeratorių, kiek buvo būtinasis minimumas enciklopedijai leisti. Pasirodė, kad drąsi mintis patraukė tuos, kurie tiki darbu, ne žodžiais. Tie, kurie liko nuošaliai nuo enciklopedijos, daugelis jau atsidūrė nuošaliai ir nuo visko, ir nuo pačios lietuviybės. Galim džiaugtis, kad ištesime leidėjo mums pavestą redaktorių uždavinį: normaliose sąlygose kauniškė enciklopedija per 15 metų priėjo ligi I raidės, o šiose sąlygose per 5 metus jau esame įsinėję į L raidę, peržengę pusiaukele. Bet čia ne patys redaktoriai didžiujamės, o tik dėkingai minime visus tuos šimtus bendradarbių, kurie su pasiukojančiu uolu-

mu dirba enciklopedijai tuo tempu, kuris vienintelis leidžia darbą ištesėti. Tik bendradarbių dėka LE normaliai eina tomas po tomo, ir eina nemenkesnio lygio, kaip savo laiku Lietuvoje pradėtoji ir antrosios bolševikinės okupacijos nutrauktoji enciklopedija.

Suprasdami esą tik vienas organas LE organizme, redaktoriai šią premiją priimate su nuolankiu jausmu, dėkingi leidėjui J. Kapočui, bendradarbiams ir prenumeratoriams, kuriuos visus moraliai atstovaujame, atsiimdami šią enciklopedijai skirtą premiją. Tačiau drauge esame išdidūs tuo išdidumu, kurio yra pačiame šiose sąlygose enciklopedijos leidimo žygy. LE leidimas — protestas prieš likimą, ištikusį tautą ir mus. Likimas vėl mūsų kraštui nulėmė vergiją, o mus verčia emigrantais darytis. Bet mes nenorime emigruoti iš savo tautos, nepaisant to, kad likimas mus išsivaidė po viso pasaulio pasviečius. Ne XVIII a. enciklopedistai įkvėpė J. Kapočui enciklopedijos leidimo mintį. Ne apsišvietimui iš barbariškos sąmonės susitelkė enciklopedijos prenumeratoriai. (Nesutinku šiuo atveju su neseniai viename leidiny reikštu samprotavimu.) LE žygyje slypi lietuviškoji valia likti savo tautoj ir joje ieškoti savo egzistencijos įprasminimo. Išleisdami savo kalbą enciklopediją, po visą pasaulį išsklaidytieji lietuviai norime paliudyti mūsų tautos kultūrinį lygį ir drauge atlikti tai, ko nebepaliudyti mūsų pavergtieji broliai.

Laisvės metais visose srityse buvome pradėję lietuviškuosius žingsnius. Pavergtojoj tėvynėj vėl juos tramdo prievarta. Ne tik žmonės prievartaujami. Prievartaujama ir tiesa. Protestuodami prieš šią prievartą, norime savo enciklopedijoje objektyviai sukelkti visą lietuviškąją būti, visą savo istoriją (ne tik falsifikuotą socialinių santykių iškarpa), visus savo žmones (tokius, kokie jie buvo, o ne kokiais juos okupantas perkuria). Okupantinė prievarta savo ideologijos vardan ne tik lietuviškąją būti falsifikuoja, ji prievartauja ir visą mąstymą, ir pačias tokias visuotines sąvokas, kaip laisvė ir tiesa, taika ir teisingumas, žmoniškumas, ištikimybė ir t.t. ir t.t. Nepasitenkinant paprasta vergija, siekiama užnuodyti pačią pavergtųjų dvasią, iš pačių sielos gelmių juos pavergti. Bet kaip tik viso šito akivaizdoje LE įgauna gilesnę prasmę, negu šiaip enciklopedijai tenka. LE yra liuanistinė enciklopedija ne viena savo dalimi, o pačia visuma, pačiu savo laisvu lietuviškuoju žvilgiu. Net ir tie dalykai, kurie betarpiškai ne-

turi liuanistinės reikšmės, jos įgyja pačiu tuo, kad jie yra integruojami į lietuvių kalbą, kad visa žinią yra padaroma mūsų kalbos ir mūsų tautos turtu. Laikome LE kultūrinės propagandos ginklu, liudijančiu mūsų tautos kultūrinį lygį ir jos teisę į laisvę. Laikome LE veiksmu ir mūsų kovoje už gyvos lietuviškos dvasios išlaikymą išėjimoje, mūsų vaikuose. Jaunajai kartai LE yra priemonė išlaikyti gilesniam ryšiui su tėvų tauta: pažinti ją ir jos kalbą save išreikšti. Niekas neturi teisės kalbėti apie lietuvių kalboje stokojimą sąvokų tai ar kitai sričiai. Mūsų kalbą jau yra pakelta į kultūrinę kalbą, kuria galima viską išsakyti. LE betarpiškai tai liudija ir šia prasme iš tiesų yra epochinis įvykis, išliekamos vertės veikalas.

Tikime LE prasme ir tik todėl ištesime tai, kas normaliai atrodo lyg utopija. Nelengvai ištesime, didelėmis pastangomis (Tėsinys 7-me pusl.)

CHICAGOS ŠVARIASIAUS IR MODERNISIAUSIAS DARŽAS
BUČO DARŽAS
WILLOW WEST INN
AND PICNIC GROVE
83rd and Willow Springs Road
WILLOW SPRINGS, ILL.

• Parduodu, Pritaikau • ir Įdedu Naujus

moderniškus aliuminijaus langus, duris ir vasarinius tinklius. Apdraudžiu namus, automobilius, langus, baldus ir kitus dalykus nuo ugnies, vagies ir kitokių nelaimių.

Kreipkitės, mielai noru
Jums patarnausiu.

JUOZAS SPAITIS
3261 So. Halsted St.
Victory 2-6469

GREITAI • GERIAUSIAI • LENGVAI

PINIGAI Į LIETUVĄ

10 Rublių už \$1 —
Mokestis \$5. — iki \$50.00

PILNAI GARANTUOTA
KVITAS PARUPINAMAS
EXPRESU PER 2 SAVAITES

GRAMERCY

744 Broad Street
Newark 2, New Jersey

Leista Bankų Dept.
ir apdrausta

Kairio knyga LIETUVA BUDO

NAUJIENOSE galima gauti tik ką iš spaudos išėjusią Stepono Kairio knygą LIETUVA BUDO. 416 didelių (6x8½) puslapių, kieti viršeliai. Kaina \$5.50

Siųskite siuntinius!

Siunčiame dovanų siuntinius į Lietuvą ir kitus kraštus: naujus gatavus rūbus ir taip pat įvairias medžiagas, maistą, vaisius, akordeonus, siuvas ir mezgamas mašinas, laikrodžius ir kitus daiktus. Siuntinius galite patys čia vietoje sudaryti.

KAINOS PRIEINAMOS.

**A M E R L I T
SUPPLIES CO.**

2221 W. CERMAK ROAD
CHICAGO, ILL.

STASYS GRUBLIAUSKAS, Vedėjas.

BŪKITE TIKRI,

kad jūsų dovanojami siuntiniai į Lietuvą, Latviją, Ukrainą ar Sovietų Sąjungos dalis

**YRA 100%
APDRAUSTI**

Siųsdami savo paketus, būkite tikri, kad jūs siunčiate juos per autorizuotą firmą ir reikalaukite apdraudos įrodymų.

Jūsų pačių interese turėti reikalus su patikima bendrove, kuri yra biznyje daugiau, kaip 25 metų. Mes didžiujamės savo mandagiu, asmeniniu, atidžiu ir greitu patarnavimu.

Gautus paštus siuntinius mes pakvituojame ir pasiunčiame sąskaitas per 24 valandas.

Atsilankykite į bet kurį mūsų skyrių ir pareikalaukite Vedėjo parodyti jums paliudytą kopiją apdraudos poliso nuorašą nuo DURU IKI DURU. Reikalaukite mūsų pukių katalogų.

GLOBE PARCEL SERVICE, INC.

716 Walnut Street,
Philadelphia 6, Pa.
Walnut 5-3455

1991 Broadway
NEW YORK 23, N. Y.
Telephone: LYceum 5-0900

390 West Broadway
SO. BOSTON 27, MASS.
Telephone: ANDrew 8-8764

263 Market Street
Newark 2, N. J.
Telef.: MArket 3-1968

4102 Archer Avenue
CHICAGO 32, ILLINOIS
Telef.: FRontier 6-6399

6446 Michigan Avenue
DETROIT 10, MICHIGAN
Telephone: TASHmoo 5-7560

1313 Addison Road
Cor. Superior Ave. & E. 71st St.
CLEVELAND 3, OHIO
Telephone: UTah 1-0807

683 Hudson Ave.
ROCHESTER, NEW YORK
Tel.: BAKer 5-5923

346 — 3rd Avenue
PITTSBURGH 22, PA.
Tel.: GRant 1-3712

Reikalaukite telefonu arba raštu mūsų paskutinių informacijų knygtę.

6 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
— SATURDAY, SEPT. 13, 1958

NEW YORK TIMES APIE LIETUVIŲ MENO PARODĄ

Stuart Preston, rašydamas New York Times sekmadienio rugsėjo 7 d. "Art—Dance" priede, straipsnyje "Sezono atidarymo patrankos", priminę, kad Morgan Library meno parodų sezono pradžia patiekė keturias atžymėtinas parodas, rašo:

"Kitas pavienis stambesnis savaitės įvykis buvo Riverside Museum suruošta pirmoji lietuvių tarptautinė meno paroda, sutraukusi dabartinių laikų lietuvių menininkų įvairių medijų darbus šioje šalyje ir užsieniuose."

Apžvelgęs italų parodą Morgan knygyne ir grįždamas prie lietuvių parodos, autorius sako:

"Gimtąją erdvę (breeding ground) Sovietų Sąjungai prarijus, lietuvių menas yra menas tremtyje, kurs, kaip paroda Riverside muziejuje parodė, vis tebeįstengia, sąmoningai nostaigiskai ar ne, laikytis įsikibus savo šaknų. Daugumas čia reprezentuojamų dailininkų mokėsi arba Prancūzijoje arba šiame krašte, tačiau, bendrai, jų darbai turi prieskonį, kurį galima laikyti tik tautiniu. Tas prieskonis, literariškas, prisima žmogiškųjų ir nežmogiškųjų jėgų poetinės sampratos formą. Jis nusigręžia nuo abstrakcijos, parodydamas, humoristiškai ar nelinksmi (unhappy), pasaulį ir jo kelius, ir visuomet su tam tikru nerimo jausmu. Šiuo atžvilgiu reikia atminti, kad du geriausiai žinomi Lietuvoje gimę artistai yra (Chaim) Soutine ir Ben Shahn.

Lietuviai menininkai atrodo yra ypatingai stiprūs kaip spaudintojai (printmakers) ir grafikos menas šioje parodoje sudaro geriausią atskirą skyrių. Parodytoji mažutė skulptūra yra silpna ir daugelis piešinių yra praskiesta literatūrinėmis idėjomis, viršijančiomis pašybinį tikrumą. Menas, toks idiosinkratiškas kaip šitas, reikalauja kraštutinių asmeninių reagavimų. Tačiau, mano nuomone, prysakiniai artistai čia yra Augius, Elskus, Jonynas, Kiaulėnas, Paskevičius ir Viešulas.

NAUJAS TEPALAS

ir tabletės teikia naujos vilties kenčiantiems nuo reumatizmo ir artrito.

The Star Pharmaceutical kompanijos, Chicago, chemikas pagamino naują tepalą ir tablečių. Ši nauja kombinacija, žinoma vardais AMERPOL RUB ir AMERPOL TABLET, pripažinta labiausiai efektyvia, malšinant skausmus, kuriuos paprastai sukelia reumatizmas ir artritas.

Ši nauja pasitvirtinusi kombinacija buvo išrasta paraudusiems, uždegimą turintiems sąnariams gydyti, patinimui sumažinti ir nutirpusių raumenų skausmui nuvalinti nuostabiai greit ir su nuostabiais rezultatais. Prašykite vaistinėse. 98c, tepalas, \$3.50 tabletės.

(Tęsinys iš 6-to pusl.)

mis, pavargdami, bet pasiryžę darbą ligi galo išvaryti. Dirbame sizifiškai: užridinę vieną tomą į kalno viršūnę — į spaustuve, vėl leidžiamės žemyn — darytis kartoteką (iš įvairiausių šaltinių, nes tenka ją darytis pirmą kartą), ieškoti bendradarbių, medžioti po sakinių nuotrupas žinių, kur nėra tiesioginių šaltinių ar kur jų negalime pasiekti ir t.t. Bet yra ir džiaugsmo — nuveikti kliūtis, sunkiai, bet vistiek nuveikti. Visų toks pat jausmas: ir leidėjo, ir bendradarbių, ir skaitytojų: vos vienas tomas baigtas, jau ateina kvietimas rašyti straipsnius naujam tomui, siųsti prenumeratą naujam tomui. Bet ar ne taip apskritai atliekamas darbas? Be aukštų žodžių, o prakaitu. Žodžiai — visko su jais yra: vieną kartą jie jaudina, antrą — varo nuobodulin; vieną kartą jie broliškai telkia, antrą — kursto vienus prieš kitus. Darbas gi visada ir savaimė žmones jungia. Kur randama laiko ginčams, ten liudijama nedirbant. Kur iš tiesų dirbama, ten nebelineka laiko ginčams, ten žodžius pakeičia prakaitas. Nėra kito kelio į vienybę kaip per konkretų darbą: darbas visas priešybės sutelkia į našią kūrybą. Lygiai nėra kito kelio lietuvių išlaikyti kaip jai dirbti. Nieko nėra brangaus, kas prakaitu neaplaistoma. Niekas neišlaikys lietuviybės tame, kuris nebus su ja susietas pačiu darbu. Su ypatingu džiaugsmu šią valandą prisimenu tuos jaunuosius LE bendradarbius, kurie šiaip iš dalies lietuviškojoje dirvoj būtų likę "be darbo". Prisimenu dr. P. Reklaitį, dr. K. Ostrauską, A. Landsbergį, dr. V. Vardį, V. Doničą, dr. K. Čeginską, V. Kavolį, dr. P. Rabikauską, R. Žukaitę, inž. P. Baltakį, dr. J. Norkaitį, B. V. Mačiuką, K. Kebį ir kt., baigusius mokslą jau išvykus iš Lietuvos. Kultūra, jei nori gyva likti, negali pasilikti tik liaudiniame lygyje. Tas pats ir su lietuviškąja kultūra. Kiekvienam joje turi būti rasta vietos jo talentams išsiskleisti. Džiaugiuosi, kad skiriant premiją enciklopedijai, buvo pasisakyta, jog lietuviybės kovoje intelektualai yra vertinami. Vertinti tiesą ir tikėti senuoju pažadu: tiesa išlaisvins! Tiesa vedame savo laisvės kovą, ir todėl ši savo padėkos žodį už LE suteiktąją kultūros premiją, baigiu Himno žodžiais: ir šviesa, ir tiesa mūsų žingsnius telydi!

P.S.: Šis žodis pasakytas Pasaulio Lietuvių Seimo iškilmingajame posėdyje Naujorke 1958. VII.30 dr. J. Girniaus LE redaktorių vardu (LE redaktorius, nesant vyr. redaktoriaus, atstovauja to tomo redaktorius, kurio tomas tuo metu spausdinamas).

PADĖKIME ARTIMIESIEMS LIETUVOJE IR SIBIRE!

Jau laikas pasiūsti Jūsų atneštus ar pašto mums prisiustus KALĖDINIUS SIUNTINIUS. Kviečiame nors kartą atsilankyti į daugeliui žinomą lietuvišką įstaigą ir įsitikinti, jog mes tikrai turime didžiausią pasirinkimą įvairiausių medžiagų, moteriškų ir vyriškų baltinių, skarelių, megztukų, deimantinių rėžtukų, plaukams kirpti mašinelių, odos ir labiausiai SSSR pageidaujamų prekių žemiausiomis kainomis.

Galite ir užsakyti iš katalogų angliškas medžiagas, avalynę, vaistus, akordeonus, siuvamas mašinas, maistą ir t. t. Pav. 3/4 yardo mėlyna lygi ar dryža vilna vyr. siutui, 3 yd. mėlyna ar tamsiai pilka vilna vyr. paltui ir skustuvas "Solingen" \$52.50
3 y. mėlyna ar pilka vilna moter. paltui, 4 y. mėlynas su taškais ar kvadratais rayon suknelei, vilnonis megztinis, 3 rayon kojines, 2 rayon apatiniai ir 2 kelnaitės \$48.00
Sujungus abu siuntinius į vieną, pridėdame 14 kara. parker 30 svarų cukraus \$16.00
18 svarų kiaulės taukų, 10 sv. miltų, 5 sv. cukraus, 4 sv. monų kruopų ir 2 sv. ryžių \$23.50

PATRIA GIFT PARCEL CO.

3741 West 26th Street, Chicago 23, Ill., USA.
Tel.: Crawford 7-2126

MES NESAME PATENKINTI IKI JŪS NESATE PATENKINTI

Mes dėkojame savo klientams už rėmimą mūsų firmos ir jų patogumui mes skelbiame sekančius pagerinimus:

1. Mūsų įstaiga Newark bus atidara ir sekmadi. nuo 9 iki 4 val.
2. Mes išsiunčiame siuntinius tuojau neatidėliodami.
3. Oro pašto siuntiniai, jeigu jie pristatomi iki 12 valandos, išsiunčiami tą pačią dieną.
4. Mes padidinome prekių pasirinkimą mūsų maisto ir medžiagų skyriuje.
5. Mūsų maisto, aukselių ir vaistų nauji standartiniai siuntiniai yra sudaryti ilga patirtimi remiantis mūsų klientų pareikalavimais. Ateikite į:

Package Express & Travel Agency, Inc.

1530 Bedford Ave., Brooklyn 16, N. Y.
Tel.: INGERSOL 7-6465, INGERSOL 7-7272

Atidaryta kasdien nuo 9 iki 6 valandos, sekmadieniais ir šeštadieniais nuo 9 iki 4 val.

312 Market St. Newark, N. J. Tel.: MITCHELL 2-2452
(Licensed by USSR)

MŪSŲ SKYRIAI:

78 Second Avenue NEW YORK 3, N. Y. ORegon 4-1540	11601 Jos Campau Ave. DETROIT 12, MICH. TOWnsend 8-0298	121 S. Vermont St. LOS ANGELES, CAL. DUNkirk 5-6550
--	---	---

N. Y. įstaiga atidaryta kasdien 9—6, šeštad. ir sekmadi. 9—4.

832 N. 7th Street Philadelphia 23, Pa. WAlnut 3-1747	651 Albany Avenue HARTFORD, CONN. CHapel 7-5164	1241 N. Ashland Ave. CHICAGO 22, ILL. HUMboldt 6-2818
--	---	---

Jums maloniai patarnaus mūsų tarnautojai ir su jumis kalbės jūsų gimtąja kalba.

Nudžiuginkite
Jūsų
artimuosius
dovanomis
KALEDOMS

Siuntiniai į Lietuvą

su iš kalno apmokėtu muitu.
Siuntinių pristatymas gavėjams
100% garantuotas.

Siuntiniams i
STRS siūsti
mūsų imonė
turi nuo 1947
metų betarpe
sutarti su Intu-
ristu Maskvoj

MES SIUNCIAME TIK NAUJUS JŪSŲ MUMS PRISTATYTUS ARBA PAS MŪS VIETOJE PIRKtus ĮVAIRIAUSIUS DAIKTUS.

Mūsų įmonėje Jūs visuomet rasite siuntiniams sudaryti didžiausią pasirinkimą įvairių vietinių ir importuotų medžiagų, odos, maisto produktų, netinių, skarelių, kojinių, kostiumams priedų, stiklui rėžtukų, vaistų ir pan. Jas pirkdami Jūs įsitikinsite, kad kainos labai prieinamos.

Mūsų turimi JAV keliolika tūkstančių nuolatinių klientų yra geriausias įrodymas įmonės atliekamo greito ir tikrai sąžiningo patarnavimo.

Neatidėliodami reikalauskite mūsų
naująjį katalogą.

CENTRAL PARCEL SERVICE, INC.

220 So. State St., Chicago 4, Ill.
Phone: WAbash 2-9354

Pristatome
siuntinius
greičiau, nei
kiti, nes iše-
kiamė juos
paštu betar-
pia! Chicagoj.

Mūsų klientai
naudojasi prie
įmonės esama
automobiliams
pastatyti vieta
Quincy Str.
nemokamai.

GARSINKITĖS NAUJIENOSE

KAS NAUJO SPAUDOJE

Lietuvių kalbos draugija, talkininkaujama JAV LB kultūros fondo, išleido savo organą, bendrinės kalbos "GIMTOJI KALBA" laikraštį. Laikraštis žada išeiti 4 kartus per metus. Redakcija savo žody "Naują darbo barą pradedant" pasisako:

"Gyvenimas rodo, kad gimtoji kalba yra vienas svarbiausių būdingųjų tautybės sąvokos dėmenų. Dėl to lituanistų būreliui ir nevienam kultūrininkui jau ne nuo vakar dienos rūpėjo mūsų gimtosios kalbos palaikymo bei josios kultūros reikalai. Naujos sąlygos už gimtojo krašto ribų iškėlė ir tolydžio kelia klausimų bei uždavinių, kurių sprendimas reikalauja ryžto ir nuovokingos apsityrusiųjų pagelbos".

O JAV LB kultūros fondas, Gimtosios kalbos "leidėjas", primena:

"Mūsų gimtoji lietuvių kalba niekad nebuvo taip reikalinga meilės, rūpesčio ir globos, kaip atsidūrus už Tėvynės ribų. Išleidžiamė labai kuklios išvaizdos 'Gimtają kalbą'. Ji turi būti mūsų gimtosios kalbos mokytojas, puoselėtojas ir grynumo sargas. Ji turi būti ir mūsų lietuvių kalbos meilės liudininkas".

"Gimtosios kalbos" pasirodymas yra sveikintinas ir pagėdautinas bei buvo laukiamas. Bet kuri gyvoji kalba tolydžio kinta, sakytume vis kuriasi, naujomis sąvokomis dabinasi. Tad būtina, kad ją kas sektų, ugdytų, taisykles nustatytų, ją grynintų. Ypač tai svarbu tiems, kurie gyvena už savo tėvų žemės sienos. Čia savai gimtajai kalbai grynai sunkiau išsilaikyti, nuo visokeriopų svetimybų apsiginti. Laikraštis "Gimtoji kalba" čia visiems gali padėti susivokti, kas savo, kas svetimio prigijo ir kokius pakaitalus galima toms svetimybėms susirasti.

Juo labiau, kad "Gimtosios kalbos" redakcijos komisiją sudaro tokie lietuvių kalbos žinovai kaip Petras Jonikas, A. Salys ir Pr. Skardžius. O redakcijos talkininkais ir bendradarbiais pakviesti taip pat lietuvių kalbos puoselėtojai, jos žinovai: B. Babrauskas, A. Dundulis, ir D. Velička.

Bet JAV lietuvių kalba susirūpinta ne vien tik lituanistų, bet iš "Gimtosios kalbos" Nr. 1 mes sužinome, kad štai inžinieriai susirūpinę išleisti net "Lietuviškų techninių terminų žodyną". Tuo rūpinasi Amerikos lietuvių inžinierių ir architektų sąjunga. Sąjunga turi savo organą "Technikos žodį", kuris yra susirūpinęs lietuvių kalbos gryninimu ir iš čia kilo sumanymas išleisti tam reikalui skirtą techninių terminų žodyną. Suprantama, žodynas bus redaguojamas talkininkaujant li-

tuonistams.

Pirmas "Gimtosios kalbos" 18 puslapių laikraštukas turiningas, įvairus ir lietuvių kalbą pamėgusiems būtinas. Laikraščio kaina metams 1 doleris. Adresas:

Gimtoji kalba, 281 Olmstead Rd., Riverside, Illinois.

Nidos knygų klubas Londono jau išleido 24-tą savo spaudos leidinį, būtent romaną "Sužalotieji". Parašė Antanas Rūkas.

Antanas Rūkas, dailiosios raštijos apmatais, žvelgia į tai, kaip karas ir karo padariniai dvasiniai žalojo žmones. Ir žalojo ne vien tik smaguriautojus, gyvenimo pasroviui plaukiančius, bet ir tuos, kurie spyrėsi toms negerovėms, kurie atspariai laikėsi savo šalies reikaluose, kurie pogrindyje veikė, kovojo. Rizikavo savo gyvybe, kad galėtų apginti savo kraštą nuo svetimų. Ir tais nelemtais metais, sudūžusio gyvenimo skeveldrose meilė sukuriavo aistrų palydėtą.

Dėl jos grumtasi, kentėta ir lyg aname užburtame rate išeities nesurasta: kas mirė, kas žuvo. O tos meilės ne tai kad didžioji kaltininkė, bet tik meilę sukėlusį, Aldona Vaišnienė pabėga:

"... Aldona greitai pačiumpa skarelę nuo lovos galo, perbėga didelį kareivinių kiemą ir, išlėkusi pro vartus į vieškelį, vedantį į kurį nors pasaulio kraštą, greitai skuba pirmyn, kad niekuomet nebesugrįžti".

"Ar ne vistiek, kur tas vieškelis nuves? Ir ar ne vistiek, kad visas jos turtas — rankoje žalsva skarelė"...

Antanas Rūkas geras pasakotojas. Jis žodžio meistras. Žodis jam klusnus. Jis, žodis, be reikalo niekur ne vietoje neišprūksta. Kalba vaizdinga, sklandi. Tai lyg įgudusio tapytojo vaiskais dažais darniai sumestas geras kūrinys.

Mūsų dailioje raštijoje buvo tokių, kurie mėgino pa-vaizduoti karo ir tremties gyvenimo visas negeroves ir ataižas, bet tai buvo reportažiniai ar artimi reportažui kūriniai. Antanui Rūkui "Sužalotuose" reportažas svetimas. Jis įžvelgė giliau. Ne tiek įvykius, veiksmus jis aprašo, bet ir liečia žmogaus pergyvenimus. Ir visa tai patraukliai, darniai ataudė.

Čia A. Rūko toli pažengta nuo "Gyveno ponai dvaruose".

Lietuvos vakarų studijų komisijos pastangomis ir parama Lietuvos tyrimo institutas išleido "Mažoji Lietuva". Kadangi toji 328 psl. knyga atžymėta Nr. 1, tai tenka iš "Studia Lituanica" laukti ir daugiau panašaus turinio leidinių.

Nors toji knyga išejo prieš

tris mėnesius, bet iki šiol spaudos beveik buvo nepastebėta. O tai toks spaudos leidinys, apie kurį tos srities specialistai turėtų pasisakyti. Štai tos knygos įdomus turinys:

Pratartis. Marija Gimbutienė: Rytprūsių ir vakarų Lietuvos priešistorinės kultūros apžvalga. Juozas Lingis: Arklas Baltų srityse. Jurgis Gimbutas: Lietuvos sodžiaus architektūra Mažoje Lietuvoje. Jonas Balys: Mažosios Lietuvos tautosakos bruožai. Juozas Žilevičius: Mažosios Lietuvos liaudies muzikos bruožai.

Autoriai — jų trumpas gyvenimo aprašymas ir santraukos anglų ir vokiečių kalba.

Tai mūsų mokslo vyrų ir mokslo moters įdomieji darbai, liečią mūsų tautos tolimą praeitį, dar prieš Kristaus gimimo amžius. O kam mūsų būtų neįdomu žinoti kaip vystėsi, ritulavosi mūsų ir mums artimų mūsų tautos giminės kultūra? Kaip ir koku būdu ir priemonėmis tos senosios kultūros bruožai, pėdsakai aptinkami ir kur jie aptinkami?

Tą knygą perskaičius susidaro savotiškas pasididžiavimas, kad mūsų tautos iš senų, mums neatmenamų laikų nebuvo vien tik savyje užsidariusios, nieko kultūrai nesukūrusios ir jokių tos senosios kultūros pėdsakų nepalikusios. O pasirodo, kad net anais senais amžiais mūsų tautos kultūriniai jau bendradarbiauta su kitomis net labai tolimų kraštų tautomis.

Ta knyga yra verta visų mūsų dėmesio, o ypač tų, kam rūpi mūsų praeitis.

Be to, įsigydami šią knygą, mes įgaliname "Studia Lituanica" leisti ir kitus iš tos srities mokslinius leidinius.

Šios knygos vių autorių kūriniai parašyti lengvai skaitoma ir visiems suprantama kalba.

Knygos išleista tik 1,500 egz.

Knygą galima užsakyti:

Lithuanian Research Institute, Inc., 70 Fifth Ave., New York 11, N. Y. — J.Vlks.

Jūrų gelmių chameleonas

Tai yra nedidelis aštunkojų-oktopusų giminaitis, angliškai vadinamas squid. Gamtininkai mažai dar nežino, kokius magiškų triukšų jis išdaro su savo spalvomis, prisitaikydamas aplinkai ir reikalui. Reikalui esant ar ūpui užėjus, "skvidas" gali persidažyti iš pilko į mėlyną, raudoną, taškuotą ir bet kokią spalvą ir piešinį dviejų trečdalių sekundės laiku. Tūkstančiai jo odoje esančių chromatoforų arba pigmentinių celių beregint pakeičia spalvas. Bet didžiausią triuką jis padaro, kai eina miegoti, išplaudamas iš savęs visas spalvas ir pasiversdamas visai permatomu, kaip jį supantis vanduo.

8 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, SEPT. 13, 1958

Keista, bet faktas

Kunigai keptą silkę vilko

Keisčiausia religinė šventė viduramžiuose, kuri ir šiaudien tebeintriguoja istorikus, buvo metinė procesija senovės Prancūzijos mieste Reimse. Kasmet gavėnios pradžioj didžiosios Reimso katedros kunigai, sustoję į ilgą eilę, prieky nešdami kryžių, išeidavo procesijos mieto gatvėmis, kuri baigdavosi prie to miesto patrono šv. Remy bažnyčios. Bažnytiniais rūbais apsivilkę tonzūruoti kunigai kiekvienas paskui save ant raudono siūlo vilko išrūkytą silkę. Žmonėms šaligatviuose sustojus ir juokus krečiant, kiekvienas kunigas stengdavosi užminti prieky kito kunigo velkamą silkę, tuo pačiu dabodamas, kad paskui jį einantis kunigas neužmintų jo silkės. Tas paprotys buvo taip įsigalėjęs, kad prireikė popiežiaus Povilo IV-jo interdikto, kol pagaliau silkių procesija buvo 16 šimtmečio panaikinta.

Iš 29,000 pėdų aukščio degančiu parašiotu

Panašaus pavyzdžio neturinti priežasčių eilė padarė tai, kad žmogus degančiame parašiotu nukrito iš 29,000 pėdų aukščio ir išliko gyvas. Pereitame pasaul. kare viršum Anglijos vokiečiai padegė anglų karinį lėktuvą Spitfire ir lakūnas W. B. Parker, visas aptaškytas degančia alyva iššoko iš lėktuvo. Tuo netekęs sąmonės jis atsipeikėjo krisdamas 10,000 pėdų aukštyje. Užuodęs degesių kvapą jis besigraibydamas pajuto, kad dega jo parašiotu sėdynė, o taip pat jau degė dalis pasaitų ir parašiotu dangos. Sėdynę pavyko išmeti, bet tuo tarpu kibirkštys uždegė jo drabužius ir apsvilino rankas ir veidą. Nusprendęs greičiau žūti, jis pradėjo išsinerti iš parašiotu "pakinktų". Atpalaidavęs pečius jis nusviro apačion, bet kojos įsivėlė į raiščius. Liepsna pradėjo deginti jo batus ir perdegino vienos kojos raištį. Kabėdamas viena koja galva žemyn, Parkeris nusileido į suartą lauką, čia pat buvo žmonių išgelbėtas ir nugabentas į ligoninę pagijo ir vėl grįžo į savo pareigas fronte.

Ekvadoras ir Prancūzija pralenkė

Charles De Gaulle bando aplopyti Prancūzijos vidaus santvarką, kad nebe taip dažnai įvyktų valdžios krizės. Bet jis nebuvo Ekvadore, Pietų Amerikoje. Ši į Andų kalnus atsirėmusi, didumo kaip Colorado respublikėlė, su 3 1/2 milijonais gyventojų, kurių 80% yra indėnai arba mišrios rasės, per 25 metus, nuo 1925 iki 1949 metų, turėjo nemažiau kaip 27 prezidentus, šešias konstitucijas ir kabineto krizes vidutiniškai kartą per 11 mėnesių, ir kiekvieną kartą smurtu.